

2. Матвеев А.П. *Физкультурное образование: проблемы и перспективы развития*. – М. «ФиС». – 1996. – С 12-15.
3. Смоляров В.И. *Философско-культурологический анализ физической культуры / Вопросы философии*, 1988. - №4. – С. 17-25.
4. Leger L., Boucher R. *An indirect continuous running multistape field test. The Universiti de Monreal Tract test. Can. F. Appl.*, 1980. - №5. – P. 77-84.

THE EVALUATION OF FORMATION LEVEL OF COMPONENTS OF JUNIOR PUPILS' PERSONAL PHYSICAL CULTURE

KATERYNA OHNYSTA

Ternopil State Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk

Nowadays in school there is no united approach towards the question of definition and forming pupil's personal physical culture.

Taking into consideration the fact that pupil's physical cultural activity must include not only motional activity but also personal development, that must be expressed in the unity of physical and spiritual improvement. It is due to view the process of personal physical culture forming as a combination of perceptual, emotional, motivational criterions and adequate behavior typical for a personality.

ПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ ПІДЛІТКІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ В СПОРТИВНИХ СЕКЦІЯХ

ОЛЬГА ПАПІР

Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського

Людина, відображуючись в інших людях, виступає як діяльний початок, що сприяє зміні їх поглядів, формуванню нових спонукань, виникненню раніш невивірених переживань [1, 2, 4].

Процес, в результаті якого суб'єкт отримує ідеальну представленість в житті інших людей і може вступити в громадське життя як особистість, називають персоналізацією [3]. Автор відзначає, що відображена суб'єктність – результат процесу персоналізації. Людину характеризує різний ступінь виразу потреб та засобів до персоналізації (потреба бути особистістю) – не завжди усвідомлена глибинна основа багатьох форм спілкування між людьми (альтруїзму, афіляції, прагнення до самовизначення, громадського визнання). Єдиний ефективний шлях задоволення потреб в персоналізації – діяльність, оскільки саме через свою діяльність людина продовжує себе в інших людях, “ трансформує ” іншими свою індивідуальність.

Здатність до персоналізації є сукупність індивідуально – психологічних особливостей людини, які дозволяють їй здійснити соціально – значущі діяння, що перетворюють інших людей. Здатність до персоналізації забезпечується багатством індивідуальності суб'єкта, різноманітністю засобів, за допомогою яких він може в спілкуванні і діяльності здійснити персоналізуючу дію.

Сутність персоналізації міститься в дієвих перетвореннях інтелектуальної та афективно-вольової сфери особистості іншої людини .

Результатом процесу персоналізації в міжіндивідуальному впливі можуть бути явища фасилітації (підвищення швидкості чи продуктивності діяльності індивіду внаслідок актуалізації в його свідомості образу іншої людини, яка виступає як суперник або спостерігач за діями даного індивідууму, чи інгібіції (погіршення продуктивності виконуючої діяльності, її швидкості і якості в присутності реальної або уявної іншої людини), продовження ідеального уявлення особистості в інших людях після смерті індивіду (відображена суб'єктність виступає як дієвість подання пам'яті або уявлення, носій відображеної суб'єктності іншої людини відкриває в собі наче два смислових і разом з тим

силових центри “Я” і “інший в мені”), зняття діалогічних форм зв'язку між людьми (відбита суб'єктність значущого невід'ємна від “Я” індивіду).

Деперсоналізація – процес, зворотній персоналізації. Його можна розглядати як об'єктивну, відбиту в більшому чи меншому ступені, втрату індивідуумом можливостей бути ідеально поданим в життєдіяльності інших людей, знайти здібність бути особистістю. Наприклад: обставини, в силу яких людина опинилась виключеною із соціальної взаємодії.

В цілому, індивід проходить три фази становлення себе як особистості – фазу адаптації, індивідуалізму та інтеграції [2].

Фаза адаптації передбачає засвоєння існуючих в суспільстві норм поведінки, форм поведінки і на цій основі опанування відповідними формами та нормами власної діяльності. Індивіду на даній фазі наче необхідно розчинитись в соціальній групі, щоб вникнути в те, що відбувається в ній. Тільки тоді він зможе виявити своє індивідуальне, інакше його індивідуальне ніяк не пристосується до принципів життєдіяльності визначеної групи, може бути просто несприйняте групою. Людина наче “губить” свої індивідуальні особливості, але саме “гублячи” одні, вона знаходить інші і в процесі притертя до групи, здійснює особисті “укладення” в інших людей, приймаючи і їх «укладення».

Фаза індивідуалізації полягає в прагненні людини знайти свою індивідуальність у спільності. Це прагнення виникає після проходження фази адаптації, коли індивід повністю усвоїв відповідні в групі норми і тепер хоче максимально виявити себе у відповідності до цих норм. Трапляються випадки, коли спільнота відкидає процес індивідуалізації, тоді індивіду не вдається висловити своє “Я”, це приводить до формування деіндивідуалізації – замкнутості в собі, не розкриття особистості, а розвитку сірої посередності.

Фаза інтеграції передбачає засвоєння особистістю мети колективу і на цій основі розуміння шляхів досягнення цієї мети. Інтеграція особистості і колективу відбувається тоді, коли індивід знає, які “укладення” з його особистості потрібні колективу. Він здатний керувати своїм впливом на колектив. Фаза інтеграції можлива лише після здійснення фази індивідуалізації, коли людина була безболісно прийнята в спільноту як особистість.

Інтеграція може не відбуватися, якщо укладення індивіду “не потрібні” соціальній спільноті. Може трапитись вороття, якщо індивіду при нових умовах доводиться адаптуватись в незрозумілій йому групі, потім проходити фазу індивідуалізації, коли його буде прийнято. Або може трапитись повне відторгнення групою індивіду до виходу даного індивіду з групи.

Можливість реалізувати свою потребу в персоналізації представлена в різних видах діяльності, в тому числі і спортивної. Результати, отримані на першому етапі дослідження, дозволили встановити, що ведучим мотивом занять фізичною культурою та спортом молодших підлітків є “прагнення захистити не тільки себе, а і близьких людей”. Цей мотив зберігає в дітей з неблагополучних сімей та дітей з затримкою психічного розвитку, котрі найбільш схильні до різноманітних емоційних переживань.

На даному етапі нами було обстежено 66 учнів 5-6 класів середніх шкіл міста Одеси. Діти займаються в різних спортивних клубах (з карате, дзюдо, боксу та ін). Нами вивчалися, по-перше, стосунки дітей з однолітками, батьками, вчителями; по-друге, наявність різних форм дитячого страху. На запитання : “Що є причиною твого приходу до спортивного клубу ?” – 27,2% хлопчиків та 36,3% дівчаток відповіли : “ Страх у стосунках з однолітками ”. 41% хлопчиків та 9% дівчаток – страх у стосунках з батьком, а 18% хлопчиків та 54% дівчаток вважають, що їх привів до клубу страх у стосунках з матір'ю. Почуття сорому перед вчителем – 22,7% та 18% (відповідно хлопчиків та дівчаток); перед батьками – 9% хлопчиків та 9% дівчаток; перед однокласниками - 18% хлопчиків та 27% дівчаток; перед самим собою діти вважають, що теж завинили, відповідно 9% хлопчиків та 36% дівчаток. Страх незрозумілої етиології, як причину початку спортивних занять показали 27,2% хлопчиків та 45,4% дівчаток; бажання перебороти свій наляк, засторогу, побоювання – 27,2% хлопчиків та 48,2% дівчаток.

Бажання персоналізувати себе індивідуально переходить на протязі занять спортивною діяльністю в наступну фазу – фазу інтеграції, що призводить до зниження проявів негативних емоцій та зміни мети занять спортивною діяльністю в цілому.

Дослідження у визначеному напрямку продовжуються.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захаров А. Г. *Как преодолеть страхи у детей*. - Москва: Педагогика, 1986 – 180 с.
2. Петровский А. В. *Психология развивающейся личности*. – Москва: Педагогика, 1987 – 240 с.
3. *Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова*. – Москва: Педагогика, 1996 – 450 с.
4. Раттер М. *Помощь трудным детям : пер. с англ. / Под. общ. ред. А. С. Спиваковской* – Москва: Прогресс, 1987 – 424 с.

PERSONALIZATION OF TEENAGERS, WHO TAKE PART INTO SPORT SECTIONS

OLGA PAPIR

South Ukrainian State pedagogical University after K.D. Ushinskiy

The problem of personalization of teenagers, who take part into sport sections are examined in this article.

АНАЛІЗ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У СПОРТСМЕНІВ АКРОБАТІВ ВІКОМ 14-16 РОКІВ ТА ДІТЕЙ, ЩО НЕ ЗАЙМАЮТЬСЯ СПОРТОМ

Н.В.РАЦИБОРИНСЬКА, А.Б.КОЛОСОВ

м.Вінниця

Актуальність проблеми позитивного впливу занять фізичною культурою та спортом на сьогодні є безперечною у зв'язку із ускладненнями як в соціальному так і в медичному плані, що обумовлено значним погіршенням психічного і фізичного здоров'я, особливо дітей і підлітків в Україні за останні роки, а також підвищення рівня їх соціальної дезадаптації.

На думку Кліменка В.В. (1987) спорт, заняття фізичною культурою є тим головним і незамінним засобом, розумне застосування якого для практично здорової людини, підніме до вершини здоров'я, а отже і творчої активності. Спорт, - пише Толпегін, - позитивно впливає на психіку, покращує настрій, підвищує інтелектуальні здібності людини.

Цікаві результати в дослідженнях особистості спортсменів отримані в роботі М.Ванека і В.Гошека (1982). Автори обстежили 824 спортсмена високої кваліфікації одночасно п'ятьма особистісними тестами, що дають відомості про 62 якості особистості. Серед цих якостей найбільш характерними для спортсменів виявилися: емоційна стійкість, лідерство, схильність до ризику, ошадливість, новаторство, самоконтроль, товарицькість.

Брайент Дж. Кретті (1978) знайомить з результатами одного з найбільш фундаментальних досліджень, присвячених вивченню впливу тривалих і систематичних занять спортом на зміни особистості, професора Ікегамі, представленим на Другому міжнародному конгресі зі спортивної психології у Вашингтоні. Свою вибірку з 1500 спортсменів він розділив на різноманітні групи залежно від стажу занять: 1-2 роки, 3-4 роки, 5-6 років, 7-8 років, 8-9 років, 9-10 років. Результати статистичного аналізу отриманого матеріалу показали, що зі збільшенням спортивного стажу піддослідні ставали активніше, агресивніше, безтурботніше, відчували меншу тривожність і схильність до депресії і фрустрації, менше прагнули до лідерства при спілкуванні з іншими і рідше відчували почуття власної неповноцінності. На думку Ікегамі заняття спортом не впливали на загальні зміни емоційної сталості. Брайент Дж. Кретті у своїй книзі резюмує: для спортсмена